

11. Система податкових пільг в Україні у контексті європейського досвіду [Текст]: [Моногр.] / А. М. Соколовська, Т. І. Єфименко, І. О. Луніна та ін.; Наук.-дослід. фін. ін-т при Мінфіні України. – К., 2006. – 316 с.

Козак Г. І.

аспірант кафедри фінансів

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ

В сучасних умовах недержавне пенсійне забезпечення виступає необхідним елементом пенсійної системи держави, а розширення його масштабів є одним з головних пріоритетів політики багатьох країн. Однак в Україні, незважаючи на кризові тенденції у солідарній пенсійній системі, недержавне пенсійне забезпечення як альтернативний напрям соціального захисту громадян популярності не набуло. Становлення та розвиток НПФ відбувається досить повільними темпами. Враховуючи це, відправною точкою до усвідомлення переваг НПФ і, відповідно, активізації їх діяльності стане аналіз зарубіжного досвіду роботи НПФ.

НПФ зарубіжних країн характеризуються різноманітними формами функціонування, що обумовлює їх багату видову структуру (рис. 1).

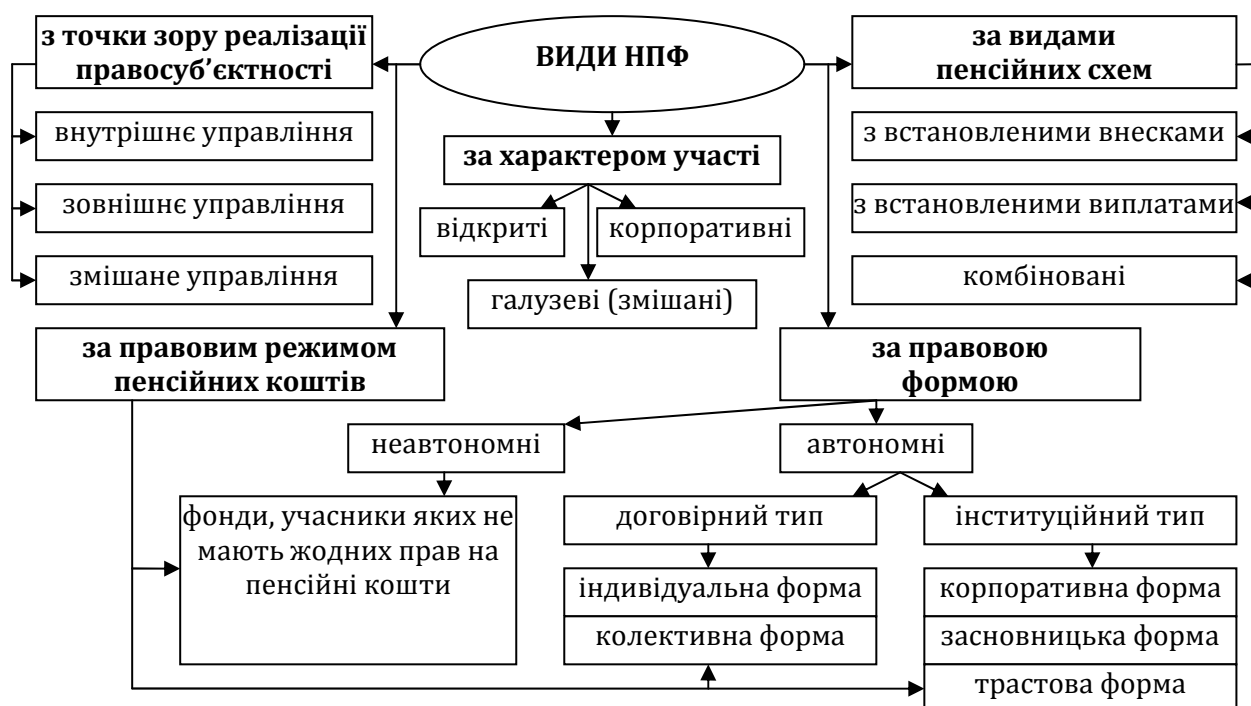

Рис. 1. Класифікація видів НПФ у зарубіжній практиці

* Примітка. Побудовано на основі [1, с. 21–25].

За ознакою правового статусу, НПФ класифікують за такими критеріями: правова форма, правовий режим пенсійних коштів, особливості реалізації правосуб'єктності, природа участі в пенсійних фондах, види пенсійних схем.

Характеризуючи види НПФ, варто зазначити, що в даний час на пенсійні схеми з визначеними внесками (DC) припадає 45% пенсійних активів, з визначеними виплатами (DB) – 55% [2, с. 5]. Співвідношення DC та DB схем значно відрізняється в різних країнах. Наприклад, у Чилі, Чехії, Угорщині, Польщі та Словаччині всі пенсійні фонди класифікуються як фонди з DC схемами, в той час як DB схеми домінують в Канаді, Фінляндії, Німеччині, Кореї, Японії та Норвегії. Протягом останніх років прискорилися тенденції переходу до планів з встановленими внесками. Однак, незважаючи на більшу ризикованість, плани з встановленими виплатами як і раніше являють собою дуже важливий компонент пенсійних фондів, а в окремих країнах (Швейцарія, Норвегія, Фінляндія, Німеччина) – основний.

Аналізуючи недержавне пенсійне забезпечення за типом фінансового посередника, слід сказати, що автономні пенсійні фонди є основними суб'єктами фінансування приватних пенсій в Ізраїлі і складають більше 90% від загального обсягу активів у таких країнах як Австралія, Австрія, Фінляндія, Ісландія, Мексика та Португалія. З іншого боку, в Данії, Франції, Кореї і Швеції найбільша частка сукупного обсягу пенсійних активів припадає на пенсійні страхові контракти [3, с. 6].

Як свідчить зарубіжний досвід, система недержавного пенсійного забезпечення є вагомим джерелом фінансування пенсійних виплат сьогоденних і майбутніх пенсіонерів. За рахунок приватної пенсії сумарні виплати пенсіонерам збільшуються і коливаються від 34% (Мексика) до понад 90% (Італія) доходу працівника, а в окремих країнах вони становлять левову частку коефіцієнта заміщення (США, Нідерланди, Велика Британія, Ісландія, Данія, Австралія) [4, с. 42].

Станом на кінець 2012 року пенсійні активи 13 найбільших пенсійних ринків оцінюються в 29754 млрд дол (78,8% ВВП), що на 8,9% перевищує показник попереднього року. До числа таких ринків належать пенсійні системи тринадцяти країн, зокрема Австралії, Бразилії, Великобританії, Гонконгу, Ірландії, Канади, Нідерландів, Німеччини, ПАР, США, Франції, Швейцарії, Японії [2, с. 3].

З точки зору географічного розподілу активів пенсійних фондів беззаперечним лідером залишаються США (53,2%), обсяг пенсійних активів яких становить 56,6% від загального обсягу активів вказаних країн. Слідом за США ідуть Японія – 12,5% та Великобританія – 9,2% [2, с. 13].

Структура інвестицій пенсійних фондів на кінець 2012 року мала наступний вигляд: акції – 47,3%, облігації – 32,9%, готівка – 1,2%, інші активи – 18,6%. При цьому схема розподілу активів за останні 18 років зазнала деяких

змін: частка активів, інвестованих в акції, облігації та готівку продемонструвала тенденцію щодо зменшення (на 2%, 7% та 5% відповідно), натомість частка активів, інвестованих в інші фінансові інструменти, зросла з 5% до 19%. На думку експертів, така ситуація пояснюється тим, що в умовах невизначеності та значної волатильності ринків акції та облігації вважаються більш ризикованими напрямками вкладення активів [2, с. 28]. Окреслюючи перспективи розвитку світових пенсійних ринків, зарубіжні експерти зазначають, що вони ще відчують певний вплив світової фінансової кризи, однак сьогодні пенсійні системи краще підготовлені до боротьби з ризиками.

Таким чином, недержавне пенсійне забезпечення в даний час виступає невід'ємною частиною національних пенсійних систем різних країн. Опираючись на світовий досвід, в цілях стабілізації вітчизняної пенсійної системи та стимулювання економічного розвитку використання потенціалу НПФ є вкрай необхідним.

Література:

1. Вітка Ю. В. НПФ: особливості цивільно-правового статусу: монографія / Ю. В. Вітка. – К.: Експрес-Поліграф, 2010. – 220 с.
2. Global Pension Asset Study 2013 [Електронний ресурс] // Towers Watson. – 2013. – Режим доступу: <http://www.towerswatson.com>.
3. Pension Markets in Focus September. – 2012. – Issue 9. – 28 p.
4. Вдовенко А. В. Роль приватного пенсійного забезпечення у пенсійному доході: світовий досвід і українські реалії / А. В. Вдовенко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – №7. – С. 41–48.

Коломийчук Н. М.
викладач кафедри фінансів

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ВНУТРІШНЬОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В БЮДЖЕТНОМУ ПРОЦЕСІ

Сучасна ситуація, що склалася у сфері державних фінансів, є результатом системних недоліків законодавчого регулювання, бюджетного планування, використання бюджетних ресурсів, контролю за цим використанням тощо. В свою чергу, фінансова дисципліна і відповідальність знаходиться на досить низькому рівні, що, безперечно, посилює ефект незаконного та неефективного використання бюджетних коштів [1]. У даних умовах виникає необхідність виявити можливі напрями підвищення результативності державного внутрішнього фінансового контролю з метою його подальшого удосконалення.

Найбільш поширеними правопорушеннями у бюджетному процесі є: порушення норм Бюджетного кодексу та іншого бюджетного законодавства в